

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.20.881/2017/4/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Hegedűs Ügyvédi Iroda (fél címe 1, ügyintéző: dr. Hegedűs Lászlóügyvéd) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek – a dr. Solymosi Editügyvéd (**alperesi jogi képviselő címe**) által képviselt **alperes neve**(**alperes címe**) alperes ellen **kártalanítási összeg visszafizetése** iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2017. június 16. napján meghozott 11.P.24.967/2010/118. számú ítélete ellen az alperes 119. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 382.440 (háromszáznolcvankétezer-négyszáznegyven) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 19.122.000 forint tőke és ennek 2005. január 12. napjától a kifizetés napjáig járó, a polgári törvénykönyvről szóló korábban hatályos, 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 301. §-a szerinti késedelmi kamata és perköltség megfizetésére jogalap nélküli gazdagodás címén.

Arra hivatkozott, hogy kisajátítási kérelme visszavonása folytán a megfizetett kártalanítás összege jogalap nélkülivé vált, így tehát az alperes köteles azt kamataival együtt visszafizetni. Vitatta, hogy az ingatlant birtokában tartotta volna, ezért kérte az alperes beszámítási kifogásának és viszontkeresetének elutasítását.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a 19.122.000 forint erejéig előterjesztett beszámítási kifogására tekintettel a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. További 4.078.000 forint és annak 2006. január 1. napjától járó, a mindenkorin jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamata tekintetében viszontkeresettel is élt. Arra hivatkozott, hogy a felperes birtokában tartotta az ingatlant, ezért őt 2003. október 7. napjától havi 200.000 forint használati díj illeti meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 19.122.000 forintot és annak 2005. január 12. napjától 2010. március 8. napjáig, valamint 2013. február 27. napjától 2013. június 30. napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamatnak, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő

mértékű kamatát és 1.146.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 900.000 forint le nem rótt kereseti illetéket, és rójon le lelet kiállításának terhe mellett 15 napon belül 244.700 forint viszontkereseti illetéket. Megállapította, hogy felmerült költségeit az alperes viseli.

Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a kisajátítás végül nem következett be, ezért az alperesnek nincs joga arra, hogy a kisajátítási kártalanítási összeget megtartsa, a Ptk. 361. §-ának (1) bekezdése értelmében azt köteles visszatéríteni. A Fővárosi Ítéletábrla hatályon kívül helyező végzésére hivatkozással megállapította, hogy a felek között teljes körű elszámolás látszik indokoltnak, hasonlóan a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeihez a Ptk. 237. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint. Az 1/2005. számú polgári jogegységi határozatból kiindulva rögzítette, hogy a felek szolgáltatásai közötti egyensúly azzal bomlott meg, hogy az alperes tulajdonjogát és a haszonélvezeti jogot az ingatlan-nyilvántartásba visszajegyezték. A jogegységi határozatban kifejtett jogelvből az következik, hogy a használati díj mint a főszolgáltatás járuléka kizárólag a másik főszolgáltatás járulékaival állhat szemben, azaz a felperes a pénzszolgáltatását, a tőkét a használati díj nem csökkenti, azt csak a kamattal lehet szembeállítani. E körben abból indult ki, hogy a felek között vitát képezett, hogy a felperes felhagyott-e az ingatlan birtoklásával. A becsatolt fényképfelvételek azonban az alperes álláspontjának bizonyítására teljes körűen nem alkalmasak, mert csak az adott időpontbeli és terjedelmű igénybevételt bizonyítják. Azt azonban nem, hogy ez az igénybevétel mettől meddig tartott. Jelentőséget tulajdonított annak is, hogy az alperes meg sem kísérelte a perbeli ingatlan lezárását, megakadályozandó a felperesi igénybevételt. A felperes 2012. szeptember 10-én kulccsal lezárta az ingatlant, ami a 2013. február 27-i szakértői helyszíni szemléig biztosan így volt. Az alperes erről tudomást szerzett, de a kulcs átvételét megtagadta. Ebből kiindulva 2005. január 12-től 2010. március 8. napjáig, vagyis az alperes ott lakó hozzátartozójának halála időpontjáig jár kamat a felperesnek, mert a felperes általi használat az alperes hozzátartozója által eltűrt használaton alapult. 2010. március 8. napjától 2013. február 27. napjáig a felperes hatalmi körében tartotta az ingatlant, ezért ekkora kamat nem jár. 2013. február 27. napjától pedig ismételen jár a kamat, mert az alperes megtagadta a birtokbavételt, ezért a kereset a 2010. március 8. és 2013. február 27. közötti késedelmi kamat tekintetében alaptalan. A fent kifejtett elvekre tekintettel a használati díj összecszerűségének az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget. Pervesztessége folytán kötelezte az alperest a 900.000 forint le nem rótt kereseti illeték, illetőleg költségkedvezmény hiánya ellenére le nem rótt viszontkereseti illeték megfizetésére. Az ítélet szerint köteles ezen túl megfizetni az első- és másodfokon felmerült bruttó ügyvédi munkadíjból álló perköltséget is a felperesnek.

Az ítélet elleni fellebbezésében az alperes elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására, valamint új határozat hozatalára utasítását kérte az eljárás során történt jogszabálysértések miatt. Másodlagosan az ítélet megváltoztatását és – tartalma szerint – a felperes keresetének elutasítását, továbbá a felperes 4.878.000 forint, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: költségrendelet) szerinti költségeinek megfizetésére kötelezését kérte azzal, hogy jogi képviselője nem tartozik áfakörbe.

Fellebbezésének indokolásában az eljárási szabálysértések körében azt sérelmezte, hogy a felperes kizárási indítványát és a korábban eljárt bíró erre tett nyilatkozatát nem küldték meg részére, nem is ismertették vele, és ezeket a tényeket az elsőfokú ítélet tényállása sem tartalmazza. Ezen túlmenően az ügyben eljáró újabb bíró ellen a tárgyalás berekesztését követően kizárási indítványt terjesztett elő, amelyet a bíróság másik tanácsa nem bírált el, csak az eljáró bíró rögzítette azt, hogy nem érzi magát elfogultnak. Sérelmezte, hogy a Budapest Környéki Törvényszék ellen benyújtott kizárási indítványát sem bíralták el. Kérte továbbá a 116. sorszámú jegyzőkönyv kijavítását is, ennek érdekében a berekesztett tárgyalást újra meg kellett volna nyitni, és a jegyzőkönyv kiegészítése

iránti kérelemről dönteni kellett volna. Ugyanígy kellett volna eljárni a kizárási indítvány tárgyában. Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettséggel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget, mert a 2012. május 31. napján tartott tárgyaláson a felperest tájékoztatta arról, hogy őt terheli azon tény bizonyítása, hogy bent lakó hozzátartozójának használata kizárta bármely más személy használatát. E bizonyítási kötelezettségnek egyébként a felperes nem tett eleget. Ezzel szemben az elsőfokú ítélet már azt rögzíti, hogy az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a felperes tartotta birtokban az ingatlant. Ehhez azonban a bizonyítási terhet a 2012. május 31. napján rögzítettektől eltérően kellett volna kiosztania. Ez azért jogellenes, mert a megváltozott jogi állásponttól az alperes nem tudott, és így nem tudta, hogy ezeket a tényeket neki kell bizonyítania.

Az ítélet érdemét illetően elsősorban arra hivatkozott, hogy az ítélet alapjául szolgáló tényállás részben hiányos, részben pedig pontatlan, egyes megállapításai pedig iratellenesek. Kifogásolta, hogy a bizonyítékok körében nem sorolta fel az elsőfokú bíróság a közigazgatási eljárások során, valamint Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.863/2005. számú eljárásában keletkezett iratokat, noha csak ezek alapján lehet a teljes tényállást megállapítani. Szükségesnek tartotta a tényállás kiegészítését azzal, hogy a kisajátítás jogalapját is vitatta a közigazgatási eljárás során, és ezt a közigazgatási bíróság hatályon kívül helyező ítéletében meg is állapította. Ezért a felperes nem hivatkozhat arra, hogy ő mindent megtett a kisajátítás érdekében, és kizárólag a közigazgatási hivatal hibázott. Iratellenesen állapította meg továbbá az elsőfokú bíróság ítéletének 2. oldal 6. bekezdésében, hogy őt kötelezték volna az ingatlan birtokba adására. E körben jelentősége van annak is, hogy a felperes képviselője elismerte azt, hogy 2003. október 7. napjától 2010. március 8. napjáig teljes bizonyossággal, míg ezt követően 2011. augusztus 4. napjáig feltételesen használata a perbeli ingatlant, tehát minden alapot nélkülöz az ítélet részleges használattal kapcsolatos okfejtése. Kifejtette, hogy a becsatolt fényképfelvételek és a nagytarcsai újságban tett felperesi nyilatkozat alapján aggálymentesen meg lehetett állapítani, hogy a felperes az ingatlant szelektív szemégyűjtésre használata. E tevékenység folytatását a felperes el is ismerte. A jogi indoklás tekintetében kifejtette, hogy a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyező végzésében egyidejű elszámolást írt elő. Az elsőfokú bíróság azonban az 1/2005. polgári jogegységi határozat helytelen értelmezésével vonta le azt a sommás következtetést, hogy a használati díj és a kamat egymást kioltó jogi konstrukciója miatt megalapozatlan a használati díj iránti igény. Emiatt tévesen nem került megállapításra az a tény, hogy a kisajátításkor mennyi volt az ingatlan valós forgalmi értéke, ez az érték mikor és mennyiben változott, és így a használati díj mértéke sem kerülhetett megalapozott módon meghatározásra. Minden ténybeli alap nélkül jutott arra a megállapításra az elsőfokú bíróság, hogy egyenértékűség volt a használati díj és a kamat között. Ehelyett meg kellett volna határozni a kisajátítással érintett ingatlan használati díját évenkénti bontásban. Mivel a szakvélemények egyike sem folyamatosan, idővel változó összegeket állapított meg a használati díjakra, így azok egyike sem lehet az ítélet alapja. Vitatta a felperes jóhiszeműségét, mert a felperes a kisajátítási eljárás során nem járt el az előírásoknak megfelelően, magatartását a közigazgatási határozatokat hatályon kívül helyező bírósági ítéletek mindegyike megjelölte. Az a fél pedig, aki eljárása során jogszabályt sért, nem lehet jóhiszemű.

Kifogásolta a perköltség megállapítását is, mert az ítélet nem sorolja fel, hogy az összes szakértői díj mennyi volt és abból mennyit viselt a felperes, illetve az alperes. A bruttó ügyvédi munkadíj összege sem határozható meg az ítélet indoklása alapján, és alaptalanul állapította meg az elsőfokú ítélet, hogy költségkedvezmény hiányában nem rótt le a viszontkereseti illetéket, mivel a Pest Megyei Bíróság 10.P.23.085/2004/11. sorszám alatti végzésével illetékfeljegyzési jogot engedélyezett részére.

Fellebbezési ellenkérelmében a felperes kérte, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítéletet hagyja helyben, és kötelezze az alperest 382.440 forint másodfokú perköltség viselésére a csatolt számla alapján

azzal, hogy a jogi képviselője áfamentes.

Ellenkérelmének indokolásában kifejtette, hogy az alperes által felhozott eljárási kifogásokra nem kíván észrevételt tenni. Érdemben előadta, hogy az eljárás során bizonyítást nyert, hogy az ingatlant az alperes néhai hozzátartozója használata. Vitatta, hogy a perben elismerte volna az ingatlan használatának tényét, valójában mindvégig vitatta azt. Az ingatlanon hulladékgyűjtő udvar soha nem volt. Az elsőfokú bíróság tehát a tényállást helyesen állapította meg, és jogi következtetése is helytálló. Kifejtette, hogy a használati díj körében az elsőfokú bíróság megalapozottan hivatkozott az 1/2005. számú polgári jogegységi határozatra. Ehhez képest nem tudta értelmezni, hogy az alperes álláspontja szerint miért lényeges az ingatlan jelenlegi, vagy bármikori forgalmi értéke. Ennek csak akkor lehetne jelentősége, ha az eljárás során bizonyítást nyert volna, hogy az eljárás alatt a felperes az ingatlant használta.

A fellebbezés alaptalan.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a felperes a keresetét a kamatkövetelése egy része tekintetében elutasító ítélet ellen nem fellebbezett, így tehát az elsőfokú ítélet e rendelkezése a Pp. 228. §-ának (4) bekezdése alapján fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. A másodfokú felülbírálat ezért kizárólag az elsőfokú ítélet ezt meghaladó, az alperest marasztaló, illetőleg viszontkeresetét elutasító rendelkezéseit érintette. E körben a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges terjedelemben lefolytatta, ennek során lényeges, az elsőfokú ítéletnek az alperes által indítványozott hatályon kívül helyezését indokoltá tevő eljárási szabálysértést nem vétett, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelte, a tényállást pedig a releváns körben hiánytalanul és helyesen állapította meg. Az elsőfokú bíróság a megállapított tényállásból megalapozott jogi következtetésre jutott, és a Fővárosi Ítéltábla a meghozott döntéssel is egyetért, annak indokaival azonban az alább kifejtendők szerint nem.

Az alperes hatályon kívül helyezés körében felhozott eljárási jellegű kifogásai közül az elfogultsági kifogásokkal kapcsolatosan arra mutat rá a másodfokú bíróság, hogy az alperes által az eljáró bíró, illetve az egész bíróság ellen bejelentett kizárási indítvány kétségtelenül nem nyert formális elbírálást a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 18. §-ának (1), vagy (2) bekezdése szerint. Márpedig a másodfokú bíróság a kizárással kapcsolatos körülményeket csak akkor tudja a másodfokú eljárásban a felülbírálat során értékelni, ha a Pp. 252. §-ának (1) bekezdés utolsó fordulatában írtak megvalósulnak, azaz a bíró kizárása ellenére vett részt az eljárásban, vagy az elsőfokú bíróság alaptalanul tagadta meg a bíró kizárását. A kizárás tárgyában hozott határozat hiányában azonban nincs olyan elsőfokú végzés, melyet az ítéltábla a Pp. 254. §-ának (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítélettel együtt felülbírálhatott volna. A döntés hiánya azonban az adott esetben nem tekinthető az ítélet hatályon kívül helyezését indokoltá tevő lényeges eljárási szabálysértésnek, mert a Pp. 16. §-ának (4) bekezdése értelmében a Pp. 13. §-ának (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási okot a fél a tudomásszerzést követően nyomban köteles bejelenteni. Az alperes e kötelezettségének nem tett eleget, mert – bár a 2017. június 2-án tartott tárgyaláson jelen volt – a kizárási okot nem a tárgyaláson, hanem a tárgyaláson történetekre hivatkozással csak utóbb, külön beadványban (11.P.24.967/2010/117.) jelentette be. A kizárási indítvány tehát pusztán emiatt bizonyosan alaptalan. Az eljárás egyébként a tárgyalás berekesztésével 2017. június 2-án be is fejeződött, ezért az utólagos kizárási indítvány – további érdemi eljárási cselekmények hiányában – nem értelmezhető. Az indítvány a berekesztett ügyben a meghozott ítélet kihirdetését már csak azért sem akadályozhatta meg, mert a Pp. 13. §-ának (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási ok esetében a Pp. 19. §-ának (1) bekezdése alapján az eljáró bíró az érdemi határozatot is meghozhatja. Végül pedig az egész törvényszék kizárására irányuló indítványát nem is indokolta az alperes.

Az ügyben korábban eljáró bíró kizárása a bíró nyilatkozatára tekintettel a Pp. 17. §-a alapján nyert elintézés, mely – alakszerű határozati formájában meg sem jelenő – igazgatási döntés az ítélet elleni fellebbezés elbírálása során a Pp. 254. §-ának (1) bekezdése alapján szintén nem bírálható felül. A felperesi kizárási indítványt valóban nem küldte meg az elsőfokú bíróság az alperesnek, de ennek az ügy érdemére nem volt kihatása, egyébként pedig a 2017. június 2-án tartott tárgyaláson a bíró személyében történt változás ellenére maga az alperes sem kérte az iratok részletes ismertetését (11.P.24.967/2010/116. számú jegyzőkönyv 1. oldal utolsó előtti bekezdés).

A 116. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv kijavítása iránt 117. sorszám alatt előterjesztett alperesi kérelemmel kapcsolatban az állapítható meg, hogy azt az elsőfokú bíróság 118-II. sorszámú végzésével elbírálta. Nincs olyan rendelkezése a Pp.-nek, és ilyet az alperes sem tudott megjelölni, amely alapján a jegyzőkönyv kijavítása iránti kérelem tárgyában tárgyaláson kellene határoznia a bíróságnak, ezért a berekesztett tárgyalás ismételt megnyitásának mellőzése alappal nem kifogásolható. E végzés mint az eljárás folyamán hozott végzés ellen az elsőfokú bíróság által adott helyes tartalmú tájékoztatásnak megfelelően a Pp. 233. §-ának (3) bekezdés b) pontja alapján nincs helye fellebbezésnek, ezért annak a másodfokú bíróság általi felülbírlata is kizárt a Pp. 254. §-ának (1) bekezdése miatt. Erre tekintettel az ítélet hatályon kívül helyezését a végzés esetleges megalapozatlansága sem indokolhatná, de ezt alátámasztó adat egyébként sem merült fel.

A bizonyítási kötelezettségről adott, a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerinti tájékoztatással kapcsolatos alperesi kifogás pedig azért alaptalan, mert az elsőfokú bíróság eltérő és az alábbiak szerint helytelen jogi álláspontja folytán adott tájékoztatást a feleknek a bizonyítási teherről a felperesi használat terjedelme és ellenértéke körében. Az alperes által erre nézve felajánlott, de fel nem vett bizonyítással bizonyítandó tényeknek valójában nem volt jelentősége a perben. Ezért a tájékoztatás esetleges téves volta is irreleváns, így nem vezethet az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, ezért azt a másodfokú bíróság nem vizsgálta.

Alaptalanul sérelmezte az alperes a megállapított tényállás hiányosságait is, mert a polgári per érdeme szempontjából semmilyen jelentősége nincs annak a ténynek, hogy a kisajátítás jogalapját a közigazgatási eljárásban és a közigazgatási perben vitatta-e. Ugyanezen jogkövetkeztetés lenne levonható ugyanis akkor is, ha az alperes a kisajátítás jogszerűségét nem vitatta volna. Úgyszintén nincs jelentősége a perben elbírált anyagi jogi igények szempontjából annak, hogy a kisajátítási eljárás során a felperes mindent megtett-e az eljárás szabályszerűsége érdekében. Az alperes által a fellebbezésben megjelölt közigazgatási és bírósági iratokat az elsőfokú bíróság beszerezte, így tehát azok a felek által tudottan az iratok részét képezik. A bizonyítékok közötti tételes feltüntetésük hiánya nem ütközik a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésébe, mert az ítélet indokolásának első mondata utal arra, hogy a megállapított tényállás a csatolt iratokon (is) alapul. Azt is tévesen sérelmezte fellebbezésének 6. oldal első bekezdésében az alperes, hogy a Pest Megyei Közigazgatási Hivatal 2003. október 7-én kelt 81-1853/2003. számú birtokba adási jegyzőkönyve ne tartalmazott volna az ingatlan használatának megszüntetését előíró, őt terhelő kötelezést. Az okirat első oldal kézzel írott utolsó bekezdésében ugyanis az szerepel: „Kötelezem alperes neveet és **T.M.**nét, hogy a jogcím nélküli ingatlanhasználatot 15 napon belül szüntesse meg.” (10.P.23095/2004/3/A/1.). Az ítélet 2. oldal hatodik bekezdése tehát nem iratellenes. Nem hiányos továbbá a tényállás a felperesi birtoklás módja és ideje, továbbá az ezzel kapcsolatos felperesi nyilatkozatok tekintetében sem, mert e körülmények a perben érvényesített jogok szempontjából irrelevánsak az alábbiak szerint.

Az ügy érdemét tekintve a következőket emeli ki a másodfokú bíróság. A felperes követelése lényegében azon alapult, hogy az első, 81-244/2002. számú kisajátítási eljárás kapcsán jogalap

nélkül fizetett ki az alperesnek 19.122.000 forintot, mivel a Pest Megyei Bíróság 7.K.26.305/2002/28. számú hatályon kívül helyező ítéletére tekintettel a kisajátítás akkor végül nem történt meg. A keresettel szemben az alperes egyrészt időelőttiségre hivatkozott, ez azonban nyilvánvalóan alaptalan, mert a kisajátításról szóló határozat hatályon kívül helyezésének pillanatában, azaz 2004. február 10-én a kifizetés jogalap nélkülivé vált függetlenül attól, hogy a kisajátítási eljárás tovább folyt. Az ezt követően, 2004. május 4-én előterjesztett fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem tehát nem lehet idő előtti.

Egyebekben az alperes nem vitatta a felperesi követelést, a pénz felvételét kifejezetten el is ismerte (10.P.24.967/2010/7. számú jegyzőkönyv 3. oldal második bekezdés utolsó mondat), és azzal szemben csak beszámítási kifogást terjesztett elő (10.P.23095/2004/3/A/III.). Fellebbezésében is kizárólag beszámítási kifogása, illetőleg a később előterjesztett viszontkeresete elutasítása miatt sérelmezte marasztalását. Így tehát lényegében nem a felperes követelésének jogszerűsége és összecszerősége a vitás a perben, hanem az alperes beszámítási kifogása és viszontkeresete.

Az alperes beszámítási kifogásának és viszontkeresetének jogcímét a Pp. 121. §-ának (1) bekezdés c) pontjában foglaltak ellenére csak hosszú idővel az előterjesztést (2012. január 17. és 2013. december 2. a 10.P.23095/2004/32. számú beadvány) követően a másodfokú eljárásban, a bíróság felhívására jelölte meg. A megjelölt jogcím alapján azonban az alperes beszámítási kifogása és viszontkeresete bizonyosan alaptalan. A Ptk. alperes által hivatkozott 361. §-a ugyanis szubszidiárius jogszabály, amelynek rendelkezései kizárólag akkor alkalmazhatók, ha a felek között semmilyen jogviszony nincs, és ezért jogvitájuk egyéb jogalapon nem bírálható el. Márpedig az adott esetben az alperes által előadott tények alapján nyilvánvaló, hogy az alperes követelése a per tárgyát képező ingatlan általa állított jogalap nélküli birtoklásával van összefüggésben. A jogalap nélküli birtoklás szabályait azonban a Ptk. 193-195. §-ai teljes körűen rendezik. Igényét tehát az alperes e szabályok szerint érvényesíthette volna, ebből következően viszont a megjelölt jogcímen bizonyosan nem.

Az alperes igénye azonban ettől függetlenül mind a megjelölt, mind pedig a jogalap nélküli birtoklásra irányadó szabályok szerint bizonyosan alaptalan, mert a birtoklás korlátozottságával vagy akadályozottságával kapcsolatos igényeket csak az a személy érvényesítheti alappal, aki egyébként a birtoklásra vagy a használatra maga jogosult lenne. Ez általában valóban a tulajdonos, az adott esetben azonban a 9. sorszám alatt becsatolt tulajdoni lap másolat alapján megállapítható, hogy bár az alperes kétségtelenül tulajdonosa az ingatlannak, de az ingatlant édesanyjának holtig tartó haszonélvezeti joga terheli (tulajdoni lap III. rész 11-12.). Ezt a holtig tartó haszonélvezeti jogot a földhivatal a korábbi 36424/1990.05.23., illetve 44091/1990.12.13. számú bejegyzésekre történő utalással 1990.-re visszamenő hatállyal jegyezte vissza 2005. január 12. napján a kisajátítást elrendelő első határozat hatályon kívül helyezését követően. Az alperes a 2013. december 2-án előterjesztett viszontkeresetében és beszámítási kifogásában havi 200.000 forint alapul vételével 2003. október 7. napjától az előterjesztésig eltelt hozzávetőleg 10 évre összesen 24.000.000 forintot kívánt beszámítani, illetve viszontkeresettel érvényesíteni. A tulajdoni lap másolat mint közhiteles nyilvántartásból származó közokirat alapján tehát az állapítható meg, hogy a visszamenőleges hatályú visszajegyzésre tekintettel az alperes tulajdonát képező ingatlant 1990. óta, a beszámítási kifogással és viszontkeresettel érintett időszak egésze alatt édesanyjának haszonélvezeti joga terhelte. A Ptk. 157. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint viszont a haszonélvezet fennállásának ténye az alperes használati jogát kizárta, kivéve akkor, ha a haszonélvező a birtoklás, a használat és a hasznok szedésének jogával nem kívánt volna élni. Kizárólag ebben az esetben lett volna jogosult az alperes a használattal kapcsolatos igényeit – valamely helyesen megjelölt jogcím alapján – érvényesíteni. Azonban az alperes a perben még csak tényelőadást sem tett arra nézve, hogy

édesanyja a haszonélvezeti jogával nem élt, és ez – a felépítmény jellegére és minőségére tekintettel – a napi használattól történő esetleges tartózkodás tényéből sem következik automatikusan. Egyébként pedig ezt kifejezetten cáfolja az a tény, hogy az ingatlanban 2010. március 8. napján bekövetkezett haláláig – nyilvánvalóan a haszonélvező mint hasznosításra jogosult engedélyével – harmadik személy lakott. De még ennek hiányában is alaptalan lenne az alperesi igény, ugyanis a hatályon kívül helyezést megelőző eljárásban (10.P.23.095/2004.) az elsőfokú bíróság – ezzel kapcsolatos igény hiányában egyébként akkor még teljesen szükségtelenül – a 6. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben nyilatkoztatta a feleket a birtoklásról. A felperes ekkor előadta, hogy nem kívánja birtokolni az ingatlant, mindezt az alperesi jogi képviselővel létrejött megegyezésnek megfelelően 2005. január 12-én írásban is megerősítette (10.P.23.095/2004/5/F/2.). Mindezt az elsőfokú ítélet 2. oldalának utolsó és 3. oldalának első bekezdése is megállapította. A tárgyaláson jelenlévő alperesi képviselő ezzel kapcsolatban semmilyen észrevételt nem tett, a felperes által előadottakat nem vonta kétségbe. Az alperes az ezt követő 13 évben soha nem sérelmezte a rendelkezésre álló jogszerű eszközök igénybevételével birtoklásának zavarását, e körben tényelőadást sem tett a perben, és láthatóan mindennek semmilyen jelentőséget sem tulajdonított beszámítási kifogása és viszontkeresete szempontjából. Sőt, a használattal kapcsolatos tényekről is lényegében a felperes tájékoztatta a bíróságot. Az alperes használati jogosultságának hiánya miatt tehát beszámítási kifogása és viszontkeresete teljes egészében alaptalan. Erre tekintettel szükségtelen lett volna az esetleges felperesi használat tényleges módja és terjedelme, valamint a használati díj összegszerűsége tekintetében az addig lefolytatott bizonyítást kiegészíteni.

Minderre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint, az indokolás fentiek szerinti módosítása mellett az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező alperes tehát pervesztes maradt, erre tekintettel alaptalanul kifogásolta az elsőfokú ítéletnek a perköltséggel kapcsolatos rendelkezéseit is. A perben felmerült szakértői költségeket kizárólag az alperes előlegezte, és a maga által előlegezett költségeket a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint viselni is köteles azok összegszerűségétől függetlenül. A felperesnek fizetendő perköltség számszaki levezetése valóban nem található meg az elsőfokú ítélet indokolásában, a rendelkező részben írt összeg azonban a 19.122.000 forintos kereseti és a 4.078.000 forintos viszontkereseti pertárgyértékre tekintettel a költségrendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) és b) pontja alapján számítható 773.660, illetve 203.900 forint, továbbá a hatályon kívül helyező végzésben a felperes javára megállapított 250.000 forint összegét, azaz 1.227.560 forintot nem éri el, tehát jogszerű.

Fellebbezésének indokolásában az alperes a terhére megállapított illetékfizetési kötelezettséget is kifogásolta, de csak annyiban, hogy az elsőfokú bíróság tévesen rögzítette az indokolás 6. oldal utolsó előtti bekezdésében, hogy költségkedvezmény hiányában nem róta le a viszontkereseti illetéket. Ez annyiban megalapozott, hogy az alperes valóban költségkedvezményben részesült, azonban nem az általa állított illetékfeljegyzési jogban. Az elsőfokú bíróság ugyanis az alperes részére engedélyezett illetékfeljegyzési jog mellett költségmentességi kérelmét a 10.P.23.095/2004/11. számú végzésével ugyan elutasította, a végzést azonban az alperes fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla 7.Pkf.25.829/2005/2. számú végzésével megváltoztatta, és az alperes részére teljes személyes költségmentességet engedélyezett. Az alperes tehát valójában teljes személyes költségmentességet élvez, azonban fellebbezésében az illetékkel kapcsolatos rendelkezés tekintetében megváltoztatásra irányuló kérelmet nem terjesztett elő, azaz nem illeték fizetésre kötelezését, hanem csak az ítélet 6. oldalának alulról a második bekezdésében írt megállapítást sérelmezte. Mivel a másodfokú bíróság nem terjeszkedhetett túl a fellebbezésen, ezért az illetékkel kapcsolatos rendelkezéseket nem változtathatta meg.

Az alperes tehát eredménytelenül fellebbezett, így másodfokú perköltséget is köteles fizetni a felperesnek, melynek összegét az ítélet tábla a költségrendelet 2. §-ának (1) bekezdése alapján a felperes által megjelölt összegben fogadta el, különös tekintettel arra, hogy ez az összeg a mérlegeléssel megállapítható, a költségrendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) és b) pontján számítható ügyvédi munkadíj összegét nem érte el. A teljes személyes költségmentességet élvező alperes által le nem rótt fellebbezési illetéket a költségmentességnek a bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 6/1986 (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2018. február 6.

. Hóbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Dr. Örkényi László s.k.
előadó bíró

Dr. Gyuris Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: